

TALOUSARVION LAADINTAOHJE 2026

Kunnanhallitus 26.5.2025

LAUKAAN KUNTA

Sisällys

Talousarvioprosessi ja aikataulu.....	3
VUODEN 2026 TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT	3
Julkisen talouden suunnitelma ja kuntatalousohjelma 2026-2029.....	3
Laukaan väestömäärän ennustetaan pysyvän suhteellisen vakaana	5
Kuntastrategia	5
Verotulot	7
Valtionosuudet	7
TALOUSARVIOAAMI 2026.....	9
Raamissa huomioitua muutokset.....	9
Talousarvion laadintaan liittyvät periaatteet	12
Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	12
Toiminnalliset tavoitteet	12
Avustukset	14
Toimintatulot.....	14
Henkilösuunnittelu ja –budjetointi.....	14
Työmarkkinatilanne ja palkkaratkaisun taso	14
Henkilöstösuunnitelma talousarviossa	14
Palkkaliite henkilöstösuunnittelun ja –budjetoinnin apuna	15
Sisäisten yksiköiden hinnoitteluperiaatteet	15
Tietohallinto	16
Ruokapalvelut	16
Tilapalvelu	17
Seudullisten yksiköiden hinnoitteluperiaatteet	17
Ympäristöterveydenhuolto.....	17
Maaseutuhallinto	17
Tuloslaskelma	17
Investoinnit ja rahoituslaskelma.....	18
Investointien budjetoinnin yleiset periaatteet.....	18
Irtaimistoleasing	19
Investoinnit vuoden 2026 talousarviossa	20
Hankinnat	22
Talousarvion kustannuspaikat vs. palveluluokat	25
Kilpailullisen toiminnan eriyttäminen	25
Kuvaus käytänteistä.....	26

Talousarvioprosessi ja aikataulu

Kunnanhallitus antaa kokouksessaan 26.5.2025 talousarvio-ohjeen ja -raamin. Ict-palvelut, ruokapalvelut ja tilapalvelut ilmoittavat sisäiset veloitukset hallintokunnille ja taloushallintoon 30.6.2025 mennessä sähköpostitse, sekä intran ajankohtaisissa tiedotteissa. Henkilöstöhallinto valmistelee kesän aikana talousarvion valmistelun tueksi tulospaikoille palkkaliitteet, joiden tarkastaminen ja päivittäminen tiedossa olevien henkilöstömuutosten osalta on tulospaikkojen esihenkilöiden vastuulla.

Lautakuntien tulee talouden vuosikellon mukaisesti antaa raamin mukainen määräraha-kohtainen talousarvioesitys 30.9.2025 mennessä. Lautakunnat voivat toimittaa kunnanhallitukselle perustellun esityksensä raamin muuttamisesta 22.8.2025 mennessä. Raamin ylityksiä koskevat esitykset vaativat nykyisessä taloustilanteessa erittäin perusteltuja syitä. Kunnanhallituksessa 8.9.2025 annetaan lopullinen raami talousarvioiden valmistelun pohjaksi.

Lautakuntien talousarvioesitysten tulee olla valmiit 30.9.2025 mennessä. Konsernihallinnon talousarvioesitys käsitellään kunnanhallituksessa 6.10.2025. Talousarvioprosessi etenee kunnanjohtajan talousarvioesityksellä ja mediatiedotteella 23.10.2025. Kunnanhallitus antaa esityksen veroprosenteista 27.10.2025, ja kunnanvaltuusto tekee veroprosenteista päätöksen 10.11.2025.

Kunnanhallituksen talousarvioesitys on käsitellyssä 24.11.2025, ja kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion 8.12.2025.

VUODEN 2026 TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT

Julkisen talouden suunnitelma ja kuntatalousohjelma 2026-2029

Suomen talous on piristynyt alkuvuoden 2025 aikana. Talouden kasvua varjostavat kauppa- ja geopolitiikan tuoma epävarmuus. TE-uudistuksen myötä kuntatalous on entistä herkempi suhdanteille, sillä työllisyyskehityksellä on entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, koska kuntien rahoitusvastuut työllisyydenhoidosta ovat aiempaa laajemmat.

Kuntatalouden yleinen tilanne heikkeni vuonna 2024. Kuntatalouden heikkenemisen taustalla oli erityisesti sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien poistuminen, mikä näkyi erityisesti verotulojen, mutta osin myös valtionosuuksien vähenemisenä. Kuntien tulos heikentyi kuitenkin ennakoitua vähemmän, sillä toimintakulujen 1,1 prosentin kasvu oli suhteellisen maltillista, ja verotulojen kehitys ennakoitua parempi. Toimintakulujen maltillinen kasvu johtuu kunnissa toteutetuista sopeuttamistoimista. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä. Ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien vuosikate heikkeni noin miljardilla eurolla. Kuntien tulos riitti kattamaan poistot, mutta ei nettoinvestointeja. Kuntien toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi noin 0,48 miljardia euroa negatiiviseksi, minkä seurauksena kuntien lainakanta lähti selvään, noin 0,7 miljardin euron, kasvuun.

Kuntatalouden lähitulevaisuus näyttää haastavalta. Vaikka kuntatalouden kokonaiskuva kohentui hieman viime syksystä, kuntatalouden menot kasvavat hintojen noustessa 2026-2029. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys. Kuntien investointipaineet pysyvät mittavina. Toisaalta sote-kiinteistöjen lakisääntöisen vuokra-ajan päätyminen aiheuttaa vuoratulojen pienenemistä. Valtionosuuksiin tehdään sekä pysyviä että määräaikaista leikkauksia. Sote-siirtolaskelman tarkentumisen ja indeksijarrun vuoksi tehtävät leikkauksen päätyvät vuoden 2027 jälkeen, mikä vahvistaa kuntataloutta. Vuosikate ei kuitenkaan riitä nettoinvestointeihin. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat kasvattavat kuntatalouden lainakantaa.

Koulutuksen palvelutarpeen supistuminen haastaa monia kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen ja kuntarajat ylittävään yhteistyöhön. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa talouden tasapainottamistoimia myös jatkossa.

Kuntatalousohjelman mukaan kuntien taloudessa on edelleen tuntuva sopeuttamistarve. Yksittäisten kuntien talouden tilanteet vaihtelevat voimakkaasti, ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä. Suurissa ja kasvavissa kunnissa on runsaasti investointitarpeita, kun taas pienenevien lapsi- ja nuori-soikäluokkien kunnissa haasteena on sopeuttaa palveluverkkoa ja toimintaa vastaamaan vähenevää palvelutarvetta. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa tai hieman alijäämäinen vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,6 % vuodelle 2027.

Hallitusohjelmassa valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Hallitusohjelma sisältää monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta sote- sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen on määrä tulla voimaan vuonna 2027. Lisäksi jatketaan kiinteistöveron arvostamisuudistusta, jonka päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja. Kuntatalousohjelman mukaan kuntien normien keventämisen ja kokeilujen ohjelmalla parannetaan kuntien toimintaedellytyksiä sääntelyä purkamalla.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan yhteensä noin 5,9 miljardia euroa vuonna 2026. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,8 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,6 miljardia euroa ja muut valtionavut 0,5 miljardia euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,5 miljardia euroa, mikä on noin 320 miljoonaa euroa enemmän kuin kevään 2024 valtiontalouden kehyspäätöksessä. Muutokset johtuvat muun muassa oppimisen tuen uudistamisesta ja yksityisen opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostamisesta, valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen muuttumisesta, asukasluvun ja laskentatekijöiden muutoksesta sekä indeksikorotuksesta. Kevään 2025 kehysriihen päätöksellä peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään osana sopeutus-toimia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuviin kuntien kiinteistöjä koskeviin kustannuksiin varaudutaan osoittamalla valtion korvauksia yhteensä 150 miljoonaa euroa vuosina 2027–2029.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat noin 1,3 miljardia euroa vuodelle 2026. Vuoden 2026 valtionosuuden indeksikorotus 3,8 % lisää kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksia arviolta 52,0 miljoonaa euroa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuoden 2026 indeksikorotuksesta 3,0 % kohdistuu kunnille ja kuntayhtymille arviolta 19,4 miljoonaa euroa. Hallinnonalan valtionavustuksia kohdistuu kunnille keskimäärin noin 200 miljoonaa euroa vuosittain. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten taso alennetaan hallitusohjelman ja hallituksen lisäsopeutus päätöksillä 135 miljoonaa euroa vuodesta 2026 lukien.

Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä noin 20,6 miljoonaa euroa vuodesta 2026 alkaen. Lisäksi hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tukea ja vakiinnuttaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen. Toimenpiteen johdosta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan noin 91,7 miljoonan euron lisäys vuonna 2026 ja 94,4 miljoonan euron lisäys vuodesta 2027 alkaen. Uutena toimenpiteenä valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan 13,8 miljoonaa euroa vuodesta 2026 alkaen.

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä on vahvistettu. Lisäksi kotoutumiseen kohdistetut säästöt lisäävät kuntien rahoitusvastuuta kotoutumisesta. Valtio korvaa kunnille pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia vuonna 2026 noin 185,4 miljoonaa euroa. Määrärahan tarve perustuu vuosittaiseen arvioon kansainvälistä suojelua saavien sekä muiden korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden määrästä. Laskennallisia korvauksia maksetaan vuodesta 2025 lähtien aiempaa lyhyemmältä ajalta. Kotoutumislain muutoksen myötä kunnat rahoittavat kotoutumislain korvausten piiriin kuuluville henkilöille maksettavasta perustoimeentulotuesta 50 prosenttia. Kunnan rahoitusosuus otetaan huomioon tekemällä sitä vastaava vähennys kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta. Arvio on, että vuonna 2026 paluumuuttajille, pakolaisille ja tilapäistä suojelua saaville maksetaan perustoimeentulotukea arviolta noin 150 miljoonaa euroa. Perustoimeentulotukeen valmistellaan kokonaisuudistusta, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta. Uudistuksella tavoitellaan vuositasolla 70 miljoonan euron vähenemää toimeentulotukimenoihin ja vuonna 2026 vähenemä on arviolta 35 miljoonaa euroa. Kuntien rahoitusosuus vähenisi vastaavasti 17,5 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 35 miljoonaa euroa vuodesta 2028 lukien.

Valtio solmi maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset 2024–2035 Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkiseutujen kanssa joulukuussa 2024. MAL-sopimuksissa valtio sitoutuu kaupunkiseutujen saavutettavuutta ja kestävää liikkumista edistäviin hankkeisiin yli 570 miljoonan euron rahoituksella. Näitä ovat muun muassa kaupunkiseutujen raide- ja kaupunkiraitiotiehankkeet.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla merkittävimpiä kuntien toimintaan vaikuttavia muutoksia kaudelle 2026–2029 on asuntotuotantoon kytkeytyvän korkotukivaltuuden lasku vuoden 2025 tasosta 1,75 miljardia euroa noin 1 miljardiin euroon vuosille 2026–2029. Oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvana toimenpiteenä uudistetaan lunastuslain korvausperusteet. Mikäli korvausperusteisiin ehdotettu korotus siirtyisi täysimääräisesti myös vapaaehtoiseen maanhankintaan, tarkoittaisi tämä noin 40 miljoonan euron vuotuisia kustannuksia kuntien maanhankinnalle.

Laukaan väestömäärän ennustetaan pysyvän suhteellisen vakaana

Talousarvioesitysten tulee perustua talousarvio-ohjeessa annettuun väestöennusteeseen tunnuslukujen yhteismittaisuuden varmistamiseksi. Vuoden 2026 asukasmäärä talousarviossa on 18.878 asukasta.

VÄESTÖENNUSTE						ENNUSTE					
Laukaa	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ikäluokat yhteensä	18 927	18 903	18 823	18 788	18 775	18 762	18878	18731	18702	18670	18632
asukasluvun muutos	-51	-24	-80	-35	-13	-13	116	-147	-29	-32	-38
asukasluvun muutos, %	-0,3 %	-0,1 %	-0,4 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,1 %	0,6 %	-0,8 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste

Kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kunta-strategian vuosille 2022-2030. Uusi valtuusto kokoontuu elokuussa käymään läpi strategian ja siihen mahdollisesti tarvittavat päivitykset mm. strategisten painopisteiden priorisointiin.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvellen. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

STRATEGIAMME

kolme toimintaperiaatetta

PIDEMMÄLLE

Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi.

POSITIIVISESTI

Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuukistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.

PALVELLEN

Meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu mittarit, joiden toteutumista seurataan strategiakaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa. Strategian seuranta raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Strategian esittelymateriaalit kokonaisuudessaan löytyvät mm. verkkolevyltä kansioista: P:\Viestintä\Esittelymateriaalit_Laukaa\Kuntastrategia 2022-2030.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

TAVOITTEET / asukas

- Sujuvat arjen kuntapalvelut
- Asumisen tavoitteellinen johtaminen
- Kestävä kuntatalous

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
 Palautteen hyödyntäminen
 Asumisen ohjelma
 Uuden ohjelman laatiminen
 ja sen tavoitteet

TAVOITTEET / työyhteisöt

- Hyvinvoivat työyhteisöt
- Palvelukulttuurin kehittäminen
- Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
 Palautteen hyödyntäminen
 Henkilöstöhyvinvointikysely
 Rekrytoinnin onnistuminen
 Henkilöstön aloitteellisuus

TAVOITTEET / yrittäjät

- Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana
- Nykyisten yritysten kasvuedellytysten mahdollistaminen
- Kehityshankkeet uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Elinkeino-ohjelma
 Ohjelman tavoitteet
 Kuntabarometri
 Laukaan sijoittuminen
 Yritystytytyvyysystutkimus
 Palautteen hyödyntäminen

MUUT MITTARIT

Ilmasto-ohjelma
 Strategisten hankkeiden toteutuminen

TALOUS

Tavoite: Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa.

Verotulot

Verotuloilla on merkittävä vaikutus kunnan talouden kannalta, sillä kunnan tulopohjasta noin 63 % kertyy verotuloista.

Talousarvioraami vuodelle 2026 on laadittu vuoden 2025 kiinteistöveroprosentilla. Vuoden 2026 kiinteistöveroprosentit säilyvät raamissa vuoden 2025 tasolla alla olevan taulukon mukaisesti.

KIINTEISTÖVERON VAIHTELUVÄLI JA KIINTEISTÖVERO 2026							
	Vaihteluväli 2026	Vero 2026	Muutos %-yks vrt. 2025	Tuotto, € 2026	Osuus, %	Tuotto, € jos maksimi	Tuotto-osuus maksimista
Yleinen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	2 239 000	31,5 %	3 444 615	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,00	3 199 000	45,0 %	4 570 000	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	0,00	400 000	5,6 %	571 429	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	0,00	24 000	0,3 %	48 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	0,00	214 000	3,0 %	389 091	55,0 %
Maa-alueen kiinteistövero	1,30 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	1 039 000	14,6 %	1 598 462	65,0 %
YHTEENSÄ				7 115 000	100,0 %	10 621 596	67,0 %
				Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*	-85 000		
				Kiinteistöveron tilitykset yhteensä	7 030 000		
				Kiinteistöveron tilitykset €/as	372		

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle

Seuraavassa taulukossa on kuntaliiton verotulojen ennustekehikkoon perustuva verotuloarvio vuodelle 2026-2028 verolajeittain eriteltynä.

VEROTULOT (1000 €)						Muutos 2025-2026	
TILIVUOSI	TP 2024	TPE2025	TA2026	TS2027	TS2028	€	%
VEROLAJI							
Kunnallisvero	37 838	39 171	41 334	42 572	44 147	2 163	5,5 %
Yhteisövero	2 199	2 190	2 388	2 527	2 651	198	9,0 %
Kiinteistövero	6 730	7 050	7 030	7 030	7 030	-20	-0,3 %
VEROTULO	46 767	48 411	50 752	52 129	53 828	2 341	4,8 %

Kunnanvaltuusto tekee vuoden 2026 veroratkaisun kokouksessaan 10.11.2025 talouden vuosikellon mukaisesti.

Valtionosuudet

Talousarvioraamin valtionosuuslaskelmat perustuvat kevään 2025 kehysriihen päätöksiin sekä määräytymistekijöiden muutoksiin, kuten väestö- ja sairastavuus sekä työttömyys- ja työvoimatietojen päivityksille sekä veroennusteen mukaiseen tasauslaskelmaan.

Laukaan kunnan valtionosuudet kasvavat vuoteen 2025 verrattuna 1,6 miljoonaa euroa. Seuraavassa taulukossa on kuvattu valtionosuuksien kehitys 2024-2026:

VALTIONOSUUDET (1000 €)				Muutos 2025-2026	
	TP 2024	TAM2025	TA 2026	€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus*	6 637	9 931	10 592	661	6,7 %
Verotuloihin perustuva tasaus	7 592	7 922	8 584	662	8,4 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 256	-662	-662	0	0,0 %
Verotulomenetysten kompensatiot	2 613	933	1 040	107	11,4 %
YHTEENSÄ	15 586	18 120	19 554	1 434	7,9 %

Valtio valmistelee kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamista vuodesta 2027 lukien. Uudistus voi tuoda merkittäviä muutoksia valtionosuusjärjestelmään. Talousarvion laadintaohjeen laatimishetkellä ei ole tiedossa millaisia ja minkä suuruisia muutoksia Laukaan kunnan tuloihin voi olla tulossa vuonna 2027 alkaen.

Talousarvio-ohjeen laatimisajankohdan käsityksen mukaan uudistuksella olisi suuria vaikutuksia yksittäisten kuntien valtionosuuden määrään. Suurimmat muutosvaikutukset aiheutuisivat sote-uudistuksen tasauselementtien poistamisesta, verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen laskentatavan muuttamisesta, asukastiheyden perusteella maksettavan valtionosuuden poistamisesta ja kaksikielisyyden perusteella maksettavan valtionosuuden laskentatavan muutoksesta. Saaristolain uudistamista koskevat ehdotukset toteutuessaan myös merkitsisivät varsin suuria muutoksia monen kunnan valtionosuuksiin.

Uudistuksen aiheuttamia muutoksia ehdotetaan tasattavaksi valtionosuusuudistukseen sisältyvällä yhdellä kaikkien muutostekijöiden yhteisvaikutuksia tasaavalla järjestelmämuutoksen tasauksella. Tasauserät olisivat useissa kunnissa suuria ja pysyviä. Selvityshenkilöiden ehdotuksen mukaisessa tasausjärjestelmässä suurin hyväksytty valtionosuuden vähennys kolmen vuoden siirtymäkauden jälkeen olisi 180 euroa asukasta kohden. Suurin hyväksytty valtionosuuden lisäys vastaavana siirtymä kautena olisi 240 euroa asukasta kohden. Näihin maksimimuutoksiin siirryttäisiin asteittain siirtymäkauden aikana ja rajat ylittävät muutokset tasattaisiin pysyvällä tasauserällä.

Mikäli valtionosuusuudistus toteutuu edellä kuvatusti vuodesta 2027 alkaen, täysimääräiset muutokset tulisivat voimaan vasta kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen vuonna 2030. Lisäksi uudistus on tulossa vasta lausuntokierrokselle syksyllä 2025, jonka jälkeen alkaa poliittinen päätöksenteko asiasta. Koska uudistuksen toteutustapa ja toteutuminen on toistaiseksi epävarmaa, kuntia on ohjeistettu laatimaan taloussuunnitelmat tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

TALOUSARVIOARAAMI 2026

Vuoden 2026 talousarvioraamin taustaoletuksena ovat ennusteet verotulojen, valtionosuuksien, rahoituserien sekä poistojen kehityksestä. Vuoden 2024 jälkeen kunnalla on kertyneitä alijäämiä taseessa -2,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätösennusteen mukaan vuonna 2025 kunta tekee noin kolme miljoonaa euroa tappiollisen tuloksen. Kuntalain mukaan alijäämät on pystyttävä kattamaan neljän vuoden kuluttua ensimmäisen kumulatiivista alijäämää tuoneen tilinpäätöksen vahvistamisesta. Taloussuunnitelmakauden pituudeksi on näin ollen otettu 2026-2029. Taloustilanne on vakava ja kunnan itsenäisen toiminnan jatkumisen näkökulmasta talouden tasapainoon saaminen on taloussuunnitelmakaudella keskiössä.

Vuoden 2026 talousarvioraamin perusteena on käytetty vuoden 2025 talousarviota sekä viimeisimpiä tietoja talousarvion toteumaennusteesta. Raamissa on huomioitu sopimusten mukaiset palkankorotukset, yleinen hintatason nousu ja toiminnallisten tai lakisääteisten muospaineiden vaikutukset kustannuksiin. Toiminnalliset muospaineet liittyvät esimerkiksi väestömuutosten aiheuttamiin palveluiden asiakasmäärien muutoksiin, lainsäädännöllisiin muutoksiin tai muihin rakenteellisiin seikkoihin, jotka väistämättä tai lähes väistämättä vaikuttavat palvelualueen talouteen. Lisäksi raamissa on huomioitu syksyllä 2023 hyväksytyn talouden tasapainottamisohjelman säästötavoitteet. Jotta talouden tasapainottaminen on mahdollista vuoden 2029 tilinpäätökseen mennessä, on laadittu karkea suunnitelma taloussuunnitelmakaudella vaadittavista lisäsopeutuksista ja tämä suunnitelma on huomioitu raamin laadinnassa. Aikajana alijäämien kattamisessa on tiukka, joten toimenpiteisiin tulee ryhtyä välittömästi.

Edellä mainittujen muutosten jälkeen toimintakate on 59,5 miljoonaa euroa, mikä on 0,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2025 muutettu talousarvio. Vuoden 2025 muutetun talousarvion lukuihin on laskettu sisältyvän vielä päätöksenteossa käsittelyssä olevat kevään talousarviomuutokset, sivistyspalvelun oppimisen tuen muutokset, sekä Hirviareenan kustannukset. Verotulot on päivitetty viimeisimän veroennusteen mukaisiksi. Näillä toimenpiteillä taloussuunnitelman lähtötaso on pyritty arvioimaan oikealle tasolle.

Vuoden 2026 talousarvion raami on sitova palvelualueetasolla toimintakatteen osalta. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden osalta säästöjen kohdentuminen palvelualueille tarkentuu valmistelun edetessä, mikä voi muuttaa palvelualuekohtaisia toimintakatteita. Kunnanhallitus käsittelee talousarvioraamia uudelleen 8.9.2025, jolloin raamiin voidaan tehdä tarkennuksia ja muutoksia.

Lautakuntien tulee talouden vuosikellon mukaisesti antaa raamin mukainen määräraha-kohtainen talousarvioesitys 30.9.2025 mennessä. Lautakunnat voivat toimittaa kunnanhallitukselle perustellun esityksensä raamin muuttamisesta 22.8.2025 mennessä. Raamin ylityksiä koskevat esitykset vaativat nykyisessä taloustilanteessa erittäin perusteltuja syitä.

Raamissa huomioidut muutokset

Raamin valmistelussa on huomioitava koko taloussuunnitelmakausi, jotta kertyneet alijäämät saadaan katettua vuoden 2029 loppuun mennessä. Tämän vuoksi vuoden 2026 tuloksen tulee olla ylijäämäinen.

Suunnitelma tilikauden tuloksen kehittymisestä kaudella 2026 – 2029:

Tuloslaskelma	TP 2024	TAM 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Tilikauden tulos	-2 747 160	-2 351 620	971 150	1 114 335	2 159 817	2 404 214
Kertynyt yli-/alijäämä	-2 645 357	-4 996 977	-4 025 827	-2 911 493	-751 676	1 652 538

Edellä esitettyyn tuloksen kehittymiseen liittyy runsaasti riskejä: tulojen muodostuminen perustuu arvioihin ja niihin vaikuttavat voimakkaasti sekä talouden yleinen kehitys että valtiovallan päätökset. Suunnitelma lähtee siitä, että vuonna 2026 tehdään voimakkaita pysyväisluonteisia talouden sopeuttamistoimia nykyisen sopeuttamisohjelman lisäksi/päälle.

Raamissa on huomioitu:

- Verotulot perustuvat Kuntaliiton veroennustekehikkoon vuoteen 2028 asti, sen jälkeen vuodelle 2029 niihin on laskettu 2 % korotus yleiseen indeksikorotukseen perustuen
- Valtionosuudet vuodelle 2026 perustuvat Kuntaliiton valtionosuuslaskelmaan. Seuraaville vuosille valtionosuuksiin on laskettu maltillinen 2 %:n vuosittainen kasvu.
- Tulojen osalta raamissa on huomioitu 1,8-2 prosentin korotus tuloihin perustuen yleiseen hintakehitykseen ja indeksikorotuksiin.
- Yleisen hintojen nousun osalta varaudutaan 1,8 prosentin inflaatioon vuonna 2026. Inflaatio on laskettu palvelualueiden palvelujen oston ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden yhteissummasta.
- Palkankorotukset KT:n valtakunnallisten työehtosopimusten korotusten mukaisesti
- Aiemman sopeuttamisohjelman säästöt: Tasapainottamisohjelman suunniteltujen vuodelle 2026 kohdistuvien sopeutusten kokonaismäärä on 1,9 miljoonaa euroa.
- Yhteisiin palveluihin siirtyvän henkilöstön henkilöstösiirrot
- 1 miljoonan leikkaus henkilöstökuluihin (tasausmaksun pienentäminen sisällytetään tähän: konsernipalvelut 400 000 €, tekniikka 250 000 €, sivistys 350 000 €)
- Maankäyttöön + 100 000 lisää kaavoituksen edistämiseen (kertaluonteinen vuodelle 2026)
- Sivistykseen + 900 000 toiminnallisiin muutoksiin (jatkuva koko suunnitelmakaudelle; 190 000 laskettu tulovähennyksenä hyvinvointialueelta saatavan laskutuksen pienentymisenä ap/ip-toiminnasta)
- Arvioitu tulo-rahoitus on jaettu palvelualueille nykyisen toimintakatteen suhteessa huomioiden edellä kuvatut muutokset siten, että kuntatason tulos on edellä taloussuunnitelmaluonnoksessa esitetyn mukainen 971.150 euroa
- Lisäksi vuodesta 2027 alkaen on lisätty sopeutustoimenpiteitä 350.000 euroa

Koska taloussuunnitelma edellyttää kunnan talouden sopeuttamisohjelman päivittämistä ja siihen liittyviä yhteistoimintaneuvotteluita, lopullinen sopeuttamistoimien tuomien säästöjen jakautuminen palvelualueille tarkentuu valmistelun edetessä. Myös esimerkiksi veroennusteet tarkentuvat vuoden mittaan. Lisäksi raamin valmisteluvaiheessa OKM:n valtionosuudet eivät vielä ole selvillä, vaan ne on arvioitu suunnitelmaan vuoden 2025 mukaisena (OKM:n valtionosuus on Laukaan kunnassa ollut negatiivinen - 655 000 euroa). Lisäksi vuodelle 2025 tullaan hakemaan harkinnanvaraista valtionosuutta, joka toteutuessaan parantaisi suunnitelmakauden lähtötilannetta. Edellä mainituista syistä johtuen palvelualueiden toimintakatteisiin voi tulla muutoksia, mutta kunnan toimintakatetavoitteen tulee säilyä raamissa asetetulla tasolla, jotta kunnan taloussuunnitelma pysyy tasapainossa ja alijäämät saadaan katettua lakisääteisessä ajassa.

Talousarviovertailut Vertailuvuosi										Muutos		
Toimintatulot	Toteuma 2024	TAM 2025*	palkat	indeksi/ inflaatio	toiminnalliset muutokset	tasapainottamis ohjelma	Palkkojen+tasaus- maksun muutokset	Organisaatiomuu- tos/siirrot	muutos	TA 2026	€	%
				1,80 %								
Konsernihallinto	3 551,5	3 249,4		58,5	0,0	0,0	48,0	0,0	106,5	3 355,9	106,5	3,3 %
Sivistyspalvelut	3 693,5	2 753,3		49,6	-190,0	0,0	0,0	0,0	-140,4	2 612,9	-140,4	-5,1 %
Tekniset palvelut	26 123,5	26 272,1		472,9	0,0	0,0	-48,0	0,0	424,9	26 696,9	424,9	1,6 %
YHTEENSÄ	33 368,5	32 274,8	0,0	580,9	-190,0	0,0	0,0	0,0	390,9	32 665,7	390,9	1,2 %

Talousarviovertailut Vertailuvuosi										Muutos		
Toimintakulut	Toteuma 2024	TAM 2025*	palkat	inflaatio	toiminnalliset muutokset	tasapainottamis ohjelma			muutos	TA 2026	€	%
			1,20 %	1,80 %								
Konsernihallinto	8 622,7	11 479,5	53,7	126,1	100,0	-256,3	-400,0	700,0	323,5	11 803,0	323,5	2,8 %
Sivistyspalvelut	59 753,1	61 109,5	354,6	568,5	710,0	-964,9	-350,0	-170,0	148,2	61 257,7	148,2	0,2 %
Tekniset palvelut	20 351,7	20 269,3	72,0	251,5	0,0	-683,3	-250,0	-530,0	-1 139,7	19 129,6	-1 139,7	-5,6 %
YHTEENSÄ	88 727,6	92 858,4	480,4	946,1	810,0	-1 904,5	-1 000,0	0,0	-668,1	92 190,3	-668,1	-0,7 %

Talousarviovertailut Vertailuvuosi										Raami	Muutos 2025-2026	
Toimintakate	Toteuma 2024	TAM 2025*	palkat	inflaatio	toiminnalliset muutokset	tasapainottamis ohjelma			muutos	TA 2026	€	%
Konsernihallinto	-5 071,3	-8 230,1	53,7	67,6	-100,0	-256,3	-352,0		430,0	-8 447,1	-217,0	2,6 %
Sivistyspalvelut	-56 059,6	-58 356,2	354,6	-518,9	-900,0	-964,9	-350,0		7,8	-58 644,9	-288,6	0,5 %
Tekniset palvelut	5 771,8	6 002,7	72,0	221,3	0,0	-683,3	-298,0		-714,8	7 567,3	1 564,6	26,1 %
YHTEENSÄ	-55 359,1	-60 583,6	480,4	-230,0	-1 000,0	-1 904,5	-1 000,0		-277,1	-59 524,6	1 059,0	-1,7 %

Talousarvion laadintaan liittyvät periaatteet

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kunnan taseeseen muodostui 2,6 miljoonaa euroa alijäämää. Kuntalaki edellyttää kuntien taloudenpidolta tasapainoa. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa kuntalain säätämässä määräajassa. Alijäämän kattamista koskevista toimenpiteistä päätetään taloussuunnitelmassa. Jos alijäämää ei saada katettua määräajassa tai muut kuntalaissa säädetyt kriteerit täyttyvät, kunnassa voidaan käynnistää erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely eli kriisikuntamenettely.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 25.9.2023 § 37 talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2024-2026. Sen tavoitteena on, että kunnan tase on ylijääminen vuonna 2027 ja kunnan velkamäärä ei kasva vuodesta 2023 vuoteen 2030 mennessä. Tasapainottamisohjelma sisältää kuusi miljoonaa euroa pysyviä taloutta vahvistavia toimenpiteitä. Voimassaolevan taloussuunnitelman ennusteet ovat muuttuneet sen hyväksymisen jälkeen. Tästä johtuen hyväksytyn tasapainottamisohjelman mukaiset sopeutukset eivät riitä tuomaan taloussuunnitelman mukaista tulosta suunnitelmavuosille. Niinpä talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä tulee valmisteltavaksi myös uusi sopeuttamisohjelma vuosille 2026 – 2029.

Tähän laadintaohjeeseen päivitetty taloussuunnitelma sisältää nyt jo voimassa olevan talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteillä tavoitellut säästöt täysimääräisesti. Taloussuunnitelmaan on lisätty 1 miljoona euroa muita talouden sopeuttamistoimenpiteitä vuodelle 2026. Lisäksi vuodesta 2027 alkaen on lisätty sopeutustoimenpiteitä 350.000 euroa.

Talousarviossa talouden tasapainottamistoimenpiteet tulee kirjata eritellysti palvelualueen toimintasuunnitelman yhteyteen.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet ovat kuntalain mukaisia valtuuston vahvistamia tavoitteita. Kuntalain mukaan talousarviossa osoitetaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä näiden edellyttämät määrät ja tuloarviot. Tällä lainkohdalla on haluttu korostaa toiminnallisten tavoitteiden merkitystä talousarviossa. Lainkohdan tulkinnan mukaan toiminnalliset tavoitteet sekä määrät ovat oikeudellisesti yhtä sitovia ja niiden toteutumisesta on vastattava valtuustolle. Toimialojen tulee asettaa määrä-, laatu-, taloudellisuus- ym. tavoitteita sen mukaan kuin eri tehtävissä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Tavoitteet ja niihin liittyvät mittarit voidaan esittää esimerkiksi numeroina tai yksinomaan sanallisesti.

Tavoitteiden saavuttaminen kuvaillaan vastaavan vuoden toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan arviointikertomuksessa, missä määrin valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Sitovat tavoitteet tulee olla kunnan strategian mukaisia ja edesauttaa siinä asetettujen tavoitteiden toteutumista. Toiminnalliset tavoitteet sitovat lautakuntia ja viranhaltijoita samalla tavalla kuin sitovat määrät. Tavoitteiden toteutumista seurataan talouden osavuosisikatsausten yhteydessä. Talousarvion sitovat toiminnalliset tavoitteet esitetään oheisen taulukon mukaisesti. Taulukkoa hyödynnetään myös sitovien tavoitteiden seurannassa tilinpäätöksessä.

Tavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on valtuustotasoinen asiakirja. Tavoitteiden tulee olla riittävän merkittäviä koko kunnan toiminnan kannalta. Tavoitteiden tulee edistää kuntastrategian toteutumista. Tavoitteiden vaatima resursointi tulee vastavuoroisesti näkyä määrärahoissa ja esimerkiksi henkilöstösuunnitelmassa. Tavoitteiden asettamisessa tulee huomioida sopeuttamistoimien vaikutus käytössä oleviin resursseihin. Palvelualueen toiminnallisten tavoitteiden määrä on 3-10 kpl. Talousarviossa määriteltujen tavoitteiden lisäksi palvelualueilla, tulosyksiköillä ja tulospaikoilla voi olla monia alemman tason tavoitteita, mutta niitä kaikkia ei tarvitse käsitellä talousarviossa ja ne eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Tavoitteiden asettamiseen kannattaa paneutua perusteellisesti. Seuraavassa annetaan muutamia vinkkejä hyvien talousarviotavoitteiden laatimiseksi.

Hyvä talousarviotavoite on:

1. **Aidosti muutosvoimainen** – mitä on tapahtunut tämän tavoitteen toteutumisen jälkeen?
2. **Asiakkaalle (kuntalaiselle) arvoa tuottava** – sisäistä kehittämistä tavoitteeksi vain harkiten
3. **Inspiroiva** – riittävän kunnianhimoisen ja merkityksellinen
4. **Tarkkarajainen ja konkreettinen** – aikajänne (mielellään yksi vuosi), lähtötaso, tavoitetaso
5. **Toteutettavissa** – kunnianhimon kanssa jalat maassa, realismia resurssien suhteen

Tavoitteet tulee linkittyä kuntastrategiaan. Strategian tulee ohjata kunnan toiminnan kehittymistä. Seuraavassa on kuntastrategiasta kiteytettyjä strategisia muutoksia/muutostavoitteita, joihin talousarviotavoitteet tulee linkittyä. Tavoitetaulukon ensimmäisessä sarakkeessa (Strateginen linjaus/tavoite) tulee siis aina olla jokin seuraavista strategisista muutoksista ja tavoitteen tulee edistää muutoksen toteutumista, jotta varmistumme tavoitteiden ohjaavan kuntaa strategisesti oikeaan suuntaan:

Laukaan kunnan strategiset muutokset:

1. Asukastyytyväisyys paranee
2. Asiakastyytyväisyys paranee
3. Henkilöstön hyvinvointi paranee
4. Työnantajamielikuva paranee
5. Yritystyytyväisyys paranee
6. Uutta liiketoimintaa syntyy
7. Kuntatalouden tasapaino vahvistuu

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Mihin kuntastrategian mukaiseen strategiseen muutokseen toiminnallinen tavoite linkittyy?</i>	<i>Toiminnallinen tavoite kuvattuna mahdollisimman yksiselitteisesti. Tavoitteessa pyritään määrittelemään kohdevuoden tavoite, mutta tavoitteet voivat olla myös monivuotisia ja toistua useassa perättäisessä talousarviossa.</i>	<i>Miten tavoitteen toteutumista mitataan? Mahdollisuuksien mukaan käytetään selkeästi määriteltyjä määrällisiä mittareita. Tarvittaessa määritellään laadullinen arviointi ja miten se toteutetaan ja kuka sen toteuttaa.</i>	<i>Kuvataan tavoitteenasettelun ja mittareiden kautta olennaisilta osin lähtötaso ja tavoitetaso suunnitelmavuonna</i>
<i>Esimerkki: Asiakastyytyväisyys paranee</i>	<i>Esimerkki: Kehitetään perheiden kohtaamista palveluissa mm. henkilös-</i>	<i>Esimerkki: Vuosittainen asiakastyytyväisyyskysely – tulosten keskiarvo kehittyä edelliseen vuoteen</i>	<i>Esimerkki: Tulos 2024 43 pistettä</i>

	<i>tön vuorovaikutusosaamiseen panostamalla. Kehitetään monikanavaista viestintää, jotta kaikki asiakasperheet tavoitetaan.</i>	<i>verrattuna vähintään 10 pisteellä.</i>	<i>Tavoitetaso 2025 53 pistettä.</i>
--	---	---	--------------------------------------

Avustukset

Lautakuntien talousarvioesityksien yhteydessä tulee listata kaikki lautakunnan alaisuudesta myönnettävät avustukset yhteisöille.

Toimintatulot

Lautakuntien talousarvioesityksen tulee sisältää realistinen arvio vuoden 2026 käyttötalouden tulojen määrästä. Tulopohjan säilyttämiseksi lakimuutoksia vastaavat korotukset tulee tehdä maksuihin. Laissa määritellyt maksut peritään enimmäismääräisinä. Toimintatulojen korottamista tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää osana sopeutusta.

Henkilösuunnittelu ja –budjetointi

Työmarkkinatilanne ja palkkaratkaisun taso

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 29.2.2028 saakka. Vuoden 2026 aikana tehtävät sopimuskorotukset ovat seuraavat: 1.8.2026 yleiskorotus 2,27% ja 1.10.2026 paikallinen järjestelyerä 0,2% sekä kehittämisohjelman mukainen erä 0,4%. Talousarvioraamiin on tehty työ- ja virkaehtosopimukseen perustuen henkilöstökuluihin korotusvaraus, joka sisältää muutokset palkkoihin. Henkilöstöhallinto toimittaa talousarvion valmistelijoille palkkaliitteen, jonka avulla henkilöstökulujen arvioidut muutokset lasketaan talousarvion valmisteluvaiheessa.

Henkilöstösuunnitelma talousarviossa

Talousarviossa esitetään henkilöstösuunnitelmat tulosityksiköittäin henkilötyövuosina 0,25 htv:n tarkkuudella. Henkilöstösuunnitelmassa eritellään vakinaisessa ja määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö. Henkilöstösuunnitelma esitetään myös taloussuunnitelmavuosille. Talousarvioon varataan määrärahat henkilöstösuunnitelman mukaisiin palkkauskustannuksiin.

Talousarvioraamissa on ennakoitu voimassaolevasta sopeuttamisohjelmasta johtuvat henkilöstösiirrot siirtämällä talous-, henkilöstö- ja hallintopalveluita tuottava henkilöstö palkkavarauksineen tekniseltä ja sivistyspalveluiden palvelualueelta konsernipalveluiden yhteisiin palveluihin sekä paikkatietopalveluiden henkilöstö elinkeinopalveluihin maankäytön ja kaavoituksen yhteyteen.

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnanhallitukseen nähden sitova. Vuonna 2026 työsuhteisen tehtävän ja virkasuhteisen opettajan tehtävän täyttölupaa ei tarvitse hakea kunnanhallitukselta, mikäli tehtävän täyttö on sitovan henkilöstösuunnitelman mukainen, vaan täyttöluvan voi myöntää palvelualuejohtaja. Kunnanhallitus on kuitenkin kokouksessaan 12.5.2025 päättänyt rekrytointien rajoittamisesta toistaiseksi. Niin kauan kuin rekrytointirajoitus jatkuu, sitä koskevia ohjeita on noudatettava kaikissa rekrytointisuunnitelmissa.

Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2026 aiheut-

taa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen taloussuunnittelukaudella, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa. Talousarvioraamiin on sisällytetty laskennallinen, koko kunnan tasolla 1 miljoonan euron säästötavoite henkilöstökuluihin vuodelle 2026 ja siitä eteenpäin (pysyvä säästö).

Henkilöstösuunnitelmaan tulee sisällyttää kuvaus tulosityksikön henkilöstön vaihtuvuudesta ja suunnitelluista muutoksista. Henkilöstösuunnitelmaa varten täytettävä taulukko sisällytetään valmistelijoidle annettavaan talousarvion laadintapohjaan.

Palkkaliite henkilöstösuunnittelun ja –budjetoinnin apuna

Henkilöstösuunnittelun ja –budjetoinnin apuna käytetään palkkaliitettä, jotka henkilöstöhallinto toimittaa käyttöohjeineen palvelualueille.

Palkkaliitteen avulla saadaan tiedot vakinaisesta henkilöstöstä, jolla on voimassa oleva palvelussuhde touku-kuussa 2025 sekä arviot määräaikaisen henkilöstön käytöstä kustannuspaikoittain perustuen vuoden 2024 toteumatietoihin. Siten palkkaliite on vain osa henkilöstösuunnittelua ja palkkojen budjetointia. Kukin yksikkö arvioi ja laskee palkat sen henkilöstön osalta, joka ei ole raporteilla, eli uudet palkattavat henkilöt ja määräaikaiset sekä arviot henkilöstövähennyksistä. Palkkaliite auttaa uuden henkilöstön palkkakustannusten arvioinnissa, koska siihen voi lisätä uusia henkilöitä tai siitä voi poistaa vanhaa henkilöstöä. Valmistelussa tulee lisäksi huomioida henkilöstösivukulut.

Palkkaliitteestä muodostetaan henkilöstösuunnitelma, josta käy ilmi vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön määrä toiminnoittain sekä henkilöstön nimikkeet. Palkkaliitteestä saa laskettua henkilötyövuodet talousarvioon laadittavaa henkilöstösuunnitelmaa varten. Talousarviota varten muokatut palkkaliitteet tallennetaan P:\Taloushallinto\TALOUSARVIOT\TA 2026 sijaitsevaan palvelualueen valmistelukansioon.

Henkilöstösivukulut valmistellaan vuoden 2025 sivukuluprosenttien ja Kuntaliiton ennusteen mukaisesti. Palkkaliitteeltä saadaan laskettua myös sivukulut:

Sairausvakuutusmaksu (4150)	1,87 %
Työttömyysvakuutusmaksu (4160)	0,80 %
Tapaturmavakuutusmaksu (4170)	0,345 %
Muut sosiaalivakuutusmaksut (4180)	0,03 %
Palkkaperusteinen KuEL – maksu (4100)	16,85 %
VaEL – maksu (4110)	16,4 %

Mikäli raporteista on jotain kysyttävää tai tarvitset apua palkkakulujen arviointiin, voit ottaa yhteyttä henkilöstöpäällikkö Jasper Rouviseen, puh. 050 315 3310 tai jasper.rouvinen@laukaa.fi (3.6.2025 alkaen).

Sisäisten yksiköiden hinnoitteluperiaatteet

Raamitaulukossa on alustava yhteenveto sisäisten erien muutoksista palvelualuekohtaisten talousarvioesitysten valmistelua varten. Lautakuntien talousarvioesityksissä tulee budjetoida sisäiset veloitukset kokonaisuudessaan. Ict-palvelut, ruokapalvelut ja tilapalvelut ilmoittavat sisäiset veloitukset hallintokunnille ja taloushallintoon tili/kustannuspaikka –tarkkuudella 30.6.2025 mennessä sähköpostitse, sekä intran ajankohtaisissa tiedotteissa. Tiedot syötetään Proeconomicaan keskitetysti taloushallinnossa. Taloushallinto ilmoittaa hallintokunnille, kun sisäiset erät on tallennettu ohjelmaan.

Kunnan sisällä tapahtuvien sisäisten myyntien tulee olla yhtä suuria sisäisten ostojen kanssa. Tämä tarkoittaa, että toisen yksikön tuotto on aina toisen yksikön kustannus. Sisäisille tapahtumille on kirjanpidossa omat tilit (SIS.). Talousarviossa huomioidaan vain suuruusluokaltaan oleelliset sisäiset erät. Vähäisemmät sisäiset ostot ja myynnit budjetoidaan ulkoisille tileille.

Tietohallinto

Laukaan kunnan tietohallinnon (kp 013403) talousarvio laaditaan siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut sekä poistot edellisvuosien investoinneista. Laitemäärissä tapahtuvien muutosten vaikutukset kustannuksiin huomioidaan vuonna 2026 kahden kuukauden välein.

Tietohallinto laskuttaa kaikista laitteista jotka on kytketty tietoverkkoon tai tietohallinnolla on hankinta- ja ylläpitovastuu: työasemat, tabletit, kopiokoneet, valvontalaitteet (kiinteistövalvonta, kameravalvonta jne.) Laitteet ovat jaettu useaan eri luokkaan niiden kriittisyyden, käytön ja kulujen mukaan. Laitteiden sisäinen laskutus sisältää tietoverkkojen rakentamis- ja ylläpitokuluja sekä käytön tuen kulut. Sisäisiin tietohallintopalveluihin otetaan huomioon myös henkilöstön (käyttäjätunnusten) määrä.

TIETOKONELAITTEET (pöytäkone, kannettava, tabletti), arvioitu käyttöikä 60kk

Vuosikustannukset luokittain ovat:

Luokka 1, hallinnon pöytäkone: 290 euroa

Luokka 2, hallinnon kannettava: 500 euroa

Luokka 3, oppilastyöasemat: 290 euroa

Luokka 4, valvontalaitteet, edulliset tabletit: 80 euroa

Luokka 5, tabletit: 200 euroa

Luokka 6, muut (esim. monitoimilaitteet): laitehankinta tietohallinnon sisäisenä laskutuksena todellisten kustannusten mukaisesti (käyttökustannukset suoraan toimialueelta toimittajan huoltosopimuksella tai toimialue hankkii käyttöosat)

Luokka 7, palvelimet: 900 eur

PUHELIMET, arvioitu käyttöikä 36kk

Vuosikustannukset luokittain ovat:

Peruspuhelin: 30 euroa

Älypuhelin: 80 euroa

Erikoispuhelin: 250 euroa

Puhelinkustannus sisältää laitteen hankintakustannuksen ja niiden ylläpidon ja palvelut (ohjeistus, sähköpostit ja kalenterit puhelimeen, liittymien avaukset jne.), mutta ei liittymästä aiheutuneita kustannuksia (kuukausimaksut, puhelut, datamaksut, muut palvelut).

KÄYTTÄJÄT

Vuoden 2026 talousarviossa työntekijän ja luottamushenkilön vuosittainen yksikköhinta on 80 euroa henkilöltä. Tämä laskutetaan käyttäjätunnuksiin perustuen kerran vuodessa.

Lisätiedot tietohallintopäällikkö Olli-Markus Kantlin: 040 6700 994, olli-markus.kantlin@laukaa.fi

Ruokapalvelut

Ruokapalvelun talousarvio laaditaan siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut, poistot ja vyörytykset. Palvelualuekohtaiset ruokapalvelun kustannukset ja yksikköhinnat tarkentuvat talousarvion valmistelun edetessä.

Kilpailullisilla markkinoilla tapahtuva toiminta eriytetään omalle kustannuspaikalleen.

Lisätietoja antaa Elisa Pollari: 040 623 8187 / elisa.pollari@laukaa.fi

Tilapalvelu

Sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomavuokrasta. Ylläpitovuokran osuus määräytyy edellisen vuoden toteutuneiden ylläpitokustannusten mukaisesti. Pääomavuokra, joka tarkastetaan vuosittain, pohjautuu rakennuksen teknisiin arvoihin. Palvelualueille myönnetään tarvittavat määrärahat vuokrien kattamiseksi.

Seudullisten yksiköiden hinnoitteluperiaatteet

Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntien maksuosuudet määräytyvät niin, että kukin kunta maksaa neuvotteluissa sovitun kiinteän asukaskohtaisen hinnan yhteistoiminnan toteutuneista kokonaiskuluista. Vuoden 2026 talousarviokehyksen perusteena on käytetty vuoden 2025 talousarviota. Kehyksessä on arvioitu tuleva palkkakehitys ja sisäisten erien muutokset.

Ympäristöterveydenhuolto toimittaa vuoden 2026 talousarvioesityksen lausunnolle yhteistoiminta-alueen kunnille kesäkuun loppuun mennessä.

Maaseutuhallinto

Yhteistoiminta-alueen kustannukset jaetaan sopijakuntien kesken käyttäen laskentaperusteena tilalukumäärää, joka määritellään toimintavuotta edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen (tukea hakevat tilat) määrien perusteella. Vuoden 2026 talousarviokehyksen perusteena on käytetty vuoden 2025 talousarviota. Kehyksessä on huomioitu arvioitu tuleva palkkakehitys ja sisäisten erien muutokset.

Maaseutuyksikkö toimittaa vuoden 2025 talousarvioesityksen lausunnolle yhteistoiminta-alueen kunnille 1.7.2025 mennessä.

Tuloslaskelma

Seuraavassa taulukossa on esitetty talousarvioraamin mukainen tuloslaskelma vuoden 2026 talousarvioksi sekä vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma. Suunnitelmavuosien toimintatuloissa ja -kuluissa on huomioitu ennuste yleisestä talouskehityksestä. Kunnan taloussuunnitelman tulee olla tasapainoinen eli taloussuunnitelman viimeisenä vuonna kunnalla ei saa olla kertyneitä alijäämiä. Tuloslaskelmaa päivitetään suunnittelun tarkentuessa talousarvioprosessin edetessä.

Tuloslaskelma	TP 2024	TAM 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	33 368 463	32 274 750	32 665 700	33 319 010	33 985 390	34 665 100
Myyntituotot	9 274 562	8 619 560	8 584 720	8 756 410	8 931 540	9 110 170
Maksutuotot	1 502 405	1 367 420	1 392 030	1 419 870	1 448 270	1 477 240
Tuet ja avustukset	1 709 677	1 090 880	1 110 520	1 132 730	1 155 380	1 178 490
Muut tuotot	20 881 819	21 196 890	21 578 430	22 010 000	22 450 200	22 899 200
Toimintakulut	88 727 601	92 558 370	92 190 340	94 194 535	95 938 320	97 857 087
Henkilöstökulut	40 301 754	39 929 310	38 556 460	39 937 975	40 596 623	41 408 557
Palvelujen ostot	21 524 411	24 027 390	24 417 380	24 455 730	24 944 848	25 443 750
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 156 379	5 010 410	5 200 600	5 304 610	5 410 700	5 518 910
Avustukset	2 168 136	2 744 700	2 794 100	2 849 980	2 906 980	2 965 120
Muut menot	19 576 921	20 846 560	21 221 800	21 646 240	22 079 170	22 520 750
Toimintakate	-55 359 138	-60 283 620	-59 524 640	-60 875 525	-61 952 933	-63 191 986
Verotulot	46 766 632	48 412 000	50 752 000	52 130 000	53 829 000	54 905 580
Valtionosuudet	15 586 230	18 120 000	19 553 790	19 944 860	20 343 750	20 750 620
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Korkotuotot	436 458	400 000	450 000	425 000	400 000	400 000
Muut rahoitustuotot	498 465	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Korkokulut	2 814 061	2 900 000	2 750 000	2 800 000	2 750 000	2 750 000
Muut rahoituskulut	182 656	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Vuosikate	4 931 929	4 038 380	8 771 150	9 114 335	10 159 817	10 404 214
Suunnitelman mukaiset poistot	7 679 090	7 550 000	7 800 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Satunnaiset erät**	0	1 160 000				
Tilikauden tulos	-2 747 160	-2 351 620	971 150	1 114 335	2 159 817	2 404 214
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatulot/toimintamenot, %	38 %	35 %	35 %	35 %	35 %	35 %
Vuosikate/Poistot, %	64,2 %	53,5 %	112,5 %	113,9 %	127,0 %	130,1 %
Vuosikate, euro/asukas	261,25	213,92	464,62	482,80	538,18	551,13
Kertynyt yli-/alijäämä	-2 645 357	-4 996 977	-4 025 827	-2 911 493	-751 676	1 652 538

TAM-sarakkeeseen sivistyspalvelun TA-muutokset täysimääräisinä

Investoinnit ja rahoituslaskelma

Investointien budjetoinnin yleiset periaatteet

Pitkän aikavälin investointisuunnitelmassa otetaan huomioon taloudellinen tilanne, väestökehitys, palveluverkko-selvitys sekä palvelutuotannon tarpeet. Investointiosassa esitetään kunnan investointimenot ja -tulot. Käyttö-omaisuuden hankinnat, jotka ovat vähintään 10.000 euroa ja jotka vaikuttavat tuotannontekijänä useana tilikau-tena, käsitellään investointiosassa. Pienhankintarajan alle jäävät investoinnit merkitään käyttötalouden menoksi.

Vuosikorjausmenot eivät ole investointeja. Korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuotta-miskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää ennallaan (tai palauttaa ennalleen), kirjataan syntymistili-kauden kuluksi.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryh-mät voidaan ryhmitellä tarvittaessa toimitelimitäin ja tehtävittäin. Monivuotisista hankkeista esitetään myös ko-konaiskustannusarvio. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottumista myöhemmin kokonaiskustannusten rajoissa. Investointiosassa tai sen perusteluissa määritellään valtuustoon nähden sitova taso.

Jos investointeja on rahoitettu leasingilla tai elinkaarimallilla, vuokratuluja ei merkitä investointiosaan vaan käyt-tötalouteen. Talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet, jolloin kyseiset hankkeet kuva-taan tekstiosassa ja arvioidaan kokonaisvastuut, joihin kunta sitoutuu.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet. Lisäksi selvitetään, tavoitellaanko investoinnilla palvelutuotannon määrän lisäystä, palvelukyvyn parantamista vai tuotannon tehostamista. Hankekohtaisissa tavoitteissa luokitellaan, onko kyseessä uus-, laajennus- vai korvausinvestoinnista.

Investointiosan tuloarviot muodostuvat investointien rahoitusosuuksista sekä aiemmin toteutettujen investointien myynneistä. Myyntitulot budjetoidaan investointitulona tasearvon mukaisena. Arvioitu luovutusvoitto tai – tappio budjetoidaan käyttötalousosaan.

Laukaan kunnan poistosuunnitelman mukaan hyödykekohtaisesti käytetään poistosuunnitelman alarajaa. Mahdollisille alarajan ylittävälle poistoille tehdään hyödykekohtainen poistosuunnitelma. Talousarvion tekstiosassa perustellaan mahdollinen alarajaa pidemmän poistoajan käyttö. Erityinen hyödykekohtainen peruste pidemmälle poistoajalle voi tulla kysymykseen esimerkiksi, jos on ilmeistä, että hyödykkeen käyttöikä rakennusteknisistä syistä, alhaisen käyttöasteen takia tai muusta syystä tulee olemaan tavanomaista pidempi. Poistosuunnitelman alarajan ylittävät poistoajat hyväksytään hankesuunnitelman tai talousarvion yhteydessä.

Irtaimistoleasing

Kunta on tehnyt sopimuksen Kuntarahoitus Oy:n kanssa irtaimiston rahoituksesta leasingilla.

Irtaimistoleasingilla on tarkoitus hankkia **käyttöomaisuutta** (tavaroita), joita normaalisti hankittaisiin **investointina**. Irtaimistoleasingilla ei voi hankkia palveluja, koska tavara on leasingin vakuutena, eli leasingyhtiö omistaa tavaran kunnes se on kokonaan maksettu.

Investoinnin luonne on sellainen, että se lisää kunnan varallisuutta. Investoinnin alaraja on 10.000 euroa (yksittäinen tavara tai tavararyhmä, esim. auto, kalusteet, tekniset laitteet, toimistolaitteet). Tämän vuoksi irtaimiston leasingrahoituksella tulee tehdä vain hankintoja, jotka täyttävät investoinnin luonteen, eli **hankinta on yli 10.000 euroa ja käytössä useana tilikautena**. Alle 10.000 euron hankintoihin tulee varata määräraha käyttötalouteen.

Käyttöhyödykkeiden hankinnassa on pyrittävä keskittämään hankinnat mahdollisimman pienelle toimittajajoukolle, eli hankinnat on suunniteltava siten, että tavarat voidaan hankkia samalta toimittajalta mahdollisimman suurissa erissä.

Koska hankinnat ylittävät kunnan pienhankintaohjeen vähäisen hankinnan rajan, tulee hankinnat kilpailuttaa. Irtaimistoleasingjärjestelmä ehtoineen on tuotava toimittajalle vahvasti esille pakollisena vaatimuksena kilpailuttamisvaiheessa. Usein pienet yritykset eivät ole tietoisia irtaimistoleasingista ja sen toiminnasta, vaan he voivat vaatia, että leasingrahoitusyhtiö avaa heille tilin. Tähän ei voida suostua vaan tällaisissa tapauksissa kannattaa vaihtaa toimittajaa.

Kuntarahoitus laskuttaa irtaimistoleasingiin hankitut tavarat 3 kk välein, joten käyttötalouteen on varattava varat vuosittaisiin leasingmenoihin tilille 4860 Muut vuokrat. Leasingvuokrien laskutus alkaa juosta noin 3 kuukauden kuluttua hankinnasta, joten usein jo ensimmäiselle vajealle leasingvuodelle on varattava käyttötalouteen katetta leasingvuokrien maksuun.

Leasingajat ovat pääsääntöisesti:

- pienlaitteet (IT-laitteet, toimistokoneet, tekniset kojeet ja laitteet) 60 kk (5 v), jäännösarvo 1 %
- muu käyttöomaisuus (kalusteet) 84 kk (7 v), jäännösarvo 5 %
- ajoneuvot 60 kk (5v), jäännösarvo 10 %

Leasingkorko on 0,58 % + 3 kk euribor. Jos euribor on alle 0%, on korko kuitenkin vähintään 0,58 %.

Kun vuokra-aika loppuu, on päätettävä mitä tehdään. Vaihtoehtoina ovat

- lunastaa kohde jäännösarvolla (näin tehdään useimmiten)

- jatkaa vuokrakautta
- osoittaa tavaralle muu ostaja jäännösarvolla (tämä harvemmin tulee kyseeseen)

Irtaimistoleasingissa ei ole sitä mahdollisuutta, että Kuntarahoitus ottaa tavaran omakseen leasingajan päätyttyä.

Leasing käytännössä

Tilaaja hankkii tavaraa. Tavarankannan yhteydessä tilaaja ohjeistaa myyjää lähettämään laskun Kuntarahoitukselle. Laskun maksajaksi on merkittävä Kuntarahoitus Oyj. Laskuun on merkittävä viitekohtaan tilaajan nimi tai kustannuspaikkanumero.

Kuntarahoitus lähettää ilmoituksen saapuneesta laskusta irtaimistoleasingin yhdyshenkilölle eli hankinta- ja kehittämisspäällikälle. Yhdyshenkilö varmistaa tilaajalta, että tavara on tullut ja lasku voidaan hyväksyä leasingiin. Yhdyshenkilö hyväksyy laskun leasingiin ja Kuntarahoitus alkaa laskuttaa kuntaa kolmen kuukauden välein. Kuntarahoituksen laskut käsitellään kuten muutkin laskut (asiatarkastus – hyväksyntä – maksu).

Toimittajan ohjeistus

Toimittajaa on ohjeistettava jo kilpailutusvaiheessa, viimeistään sopimusvaiheessa, irtaimistoleasingista. Toimittajalle annettava erillinen ohjeistus on saatavissa Kuntarahoitukselta.

Toimittajalle on tehtävä selväksi, että hankinnan rahoitus hoidetaan irtaimistoleasingilla. Leasingyhtiö on tällä hetkellä Kuntarahoitus Oyj, joka on kilpailutuksella valittu Laukaan kunnan irtaimistoleasingyhtiöksi toistaiseksi.

Toimittajien mahdollisia omia leasingjärjestelyjä ei saa käyttää.

Sopimuksen mukaan **laskut on osoitettava Kuntarahoitus Oyj:lle** (eli maksaja on Kuntarahoitus), ei siis Laukaan kunnalle. Kuntarahoituksen Y-tunnus on 1701683-4.

Kuntarahoitukselle menevän laskun maksuehto on oltava **vähintään 21 pv netto**. Tämä on ehdottomasti vaadittava toimittajalta.

Laskulla saa olla **vain yhden kustannuspaikan tavaroita**, eli ns. yhteishankinnat (useampi toimipaikka hankkii tavaraa yhdessä) eivät onnistu suoraan. Tietenkin leasinglaskun jakaminen sen tarkastusvaiheessa onnistuu.

Kustannuspaikan numero tulee näkyä viitteenä Kuntarahoitukselle menevässä laskussa.

Kuntarahoitusta laskutetaan mieluummin sähköisellä laskulla, Kuntarahoituksen laskutustiedot ovat:

Operaattori: *OpusCapita Group Oy*
Operaattoritunnus: *003710948874*
Nimi: *KuraLeasing*
OVT: *0037170168341231*

Vaihtoehtoisesti Kuntarahoitukselle osoitetut laskut voidaan lähettää sähköpostilla osoitteella leasing@kuntarahoitus.fi

Investoinnit vuoden 2026 talousarviossa

Nettoinvestoinnit vuoden 2026 talousarvioraamissa ovat 8,1 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen rakennusinvestointi on ruokapalvelukeskuksen investointi. Liikennealueisiin, puistoihin ja yleisiin alueisiin on varattu investointiohjelmassa 2,1 miljoonaa euroa. Lisäksi Kuhankosken kevytvyylään on varattu 1,35 miljoonan euron määräraha, ja VT9-tiehankkeelle 500.000 euroa. Maanhankintaan on varattu 756.000 euroa ja yritystonttien esirakentamiseen 200.000 euroa. Kohdentamattomaan investointimäärärahaan, 630.000 euroa sisältyvät energiainvestoinnit, sekä automaation alakeskuksiin varatut määrärahat. Edellä mainittujen lisäksi investointimäärärahat kohdentuvat pääasiassa pienemmille hankkeille.

Investointiohjelmaan on raamin antamisvaiheessa kirjattu hankkeet, joihin liittyvä tarveselvitys tai hankesuunnittelu on käynnissä. Raamissa ei anneta investointilupaa tai -pääöstä investointikohteille. Investointikehystä tarkastellaan talousarvion valmistelun edetessä ja kunnanhallitus voi asettaa tarkemman investointikehysten tarkastaessaan talousarvioraamia.

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu vuoden 2026 investointikehys ja alustava viiden vuoden suunnitelma investoinneista sekä rahoituslaskelma. Investointitaulukko päivittyy talousarvioprosessin edetessä. Talousarvion yhteydessä annetaan viiden vuoden investointisuunnitelma. Myös rahoituslaskelma tarkentuu talousarvioprosessin edetessä.

Talousarvioesityksissä alustava investointikehys/-luettelo täsmennetään. Investoinneissa tulee budjetoida myös rahoitusosuudet. Valtuustoon nähden sitova taso on investointimenot ja -tulot investointikohteittain. Sitovana investointikohteena voi olla myös hankeryhmä, kuten tilapalvelun kohdentamaton investointimääräraha, joka jakautuu toteutusvaiheessa usealle eri hankkeelle. Talousarvioesitysten yhteydessä lautakunnat esittävät vastuualueensa investointien tavoitteet ja perustelut.

INVESTOINTIOHJELMA 2026-2030	koko hanke yht.	tot. Ennen 2026	2026	2027	2028	2029	2030
KONSERNIHALLINTO							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Hallinnon keskittämisen ohjelmistoratkaisut	60 000		15 000	15 000			
Maanhankinta ja maanhankintamenot			756 000	756 000	756 000	756 000	756 000
Maan myynti			-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			1 246 000	1 246 000	1 231 000	1 231 000	1 231 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Piha- ja leikkivälineet			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taitojen talo/Kuhankosken koulu/kalustohankinta	120 000		120 000				
Kansalaisopiston irtaimistohankinnat	200 000			100 000	100 000		
Leppäveden kirjastohankinnat			20 000				
Kirjaston järjestelmähankinta	12 000		12 000				
Leppäveden liikuntapuisto	2 988 911	2 733 910		45 000	170 000		
Leppäveden liikuntapuiston sähköliittymä		40 000			40 000		
Kirkonkylän yleisurheilukentän peruskorjaus					400 000		
Kuhaniemen koulun lähiliikuntapaikka	320 000		100 000	100 000	120 000		
Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi			35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			367 000	360 000	945 000	115 000	115 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taitojen talo/Kuhankosken koulu	100 000		100 000				
Kirkonkylän koulun P-alue	270 000		270 000				
Kansalaisopisto/muutostyöt Kirkonkylän koululle	100 000			50 000	50 000		
Ruokapalveluprosessin muutostyöt kiinteistöissä	90 000		90 000				
Teknisten palveluiden kiinteistöt							
Ruokapalvelukeskus	3 100 000		1 300 000	1 800 000			
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			630 000	600 000	600 000	600 000	600 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Yhdyskuntateknikka:							
Culture in Nature -hanke, luonto- ja matkailuinfran rakentaminen			130 000	50 000	30 000		
Rahoitusosuus (Cin)			-65 000	-25 000	-15 000		
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa - Käpy-hanke	188 360		94 180				
Saavutettavampi arkipyöräilyn Laukaa - Traficommin avustus	-94 180		-94 180				
VT9-tiehankkeeseen liittyvät kunnan kadut, Lievestuore	1 000 000		500 000				
Kuhankosken kevytväylä	2 950 000		1 350 000				1 600 000
Tukipalvelut							
Ruokapalvelut, kalusto	105 000		105 000				
Paikkatietopalveluiden ohjelmistokehityshanke	13 000		13 000				
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			6 553 000	4 605 000	2 795 000	2 730 000	4 330 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			8 166 000	6 211 000	4 971 000	4 076 000	5 676 000
RAHOITUSOSAT JA MYNTITULOT			-184 180	-50 000	-40 000	-25 000	-25 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			8 350 180	6 261 000	5 011 000	4 101 000	5 701 000

Rahoituslaskelma	TP 2024	TPE 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	4 931 929	4 038 380	8 771 150	9 114 335	10 159 817	10 404 214
Satunnaiset erät		1 160 000				
Tulorahoituksen korjauserät	-279 878					
Investoinnit						
Investointimenot	4 580 793	9 435 180	8 350 180	6 261 000	5 011 000	4 101 000
Rahoitusosuudet investointeihin	68 929	65 000	159 180	25 000	15 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	408 307	50 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	548 495	-4 121 800	605 150	2 903 335	5 188 817	6 328 214
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	865 096					
Antolainojen lisäys	-35 525	-1 260 000				
Antolainojen vähennys	900 621	700 000	725 000	750 000	745 000	20 000
Lainakannan muutokset	-1 334 721	3 421 800	-1 330 150	-3 653 335	-5 933 817	-6 348 214
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000 000	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 568	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-16 314 153	3 431 800	-1 320 150	-3 643 335	-5 923 817	-6 338 214
Muut maksuvalmiuden muutokset	292 090					
Rahoituksen rahavirta	-177 535	2 861 800	-605 150	-2 903 335	-5 188 817	-6 328 214
Rahavarojen muutos	370 960	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	109 126 709	112 548 509	111 218 359	107 565 025	101 631 208	95 282 994
Lainakanta €/asukas	5 781	5 962	5 891	5 698	5 384	5 047
Investointien tulorahoitus %	109,3 %	43,1 %	107,1 %	146,2 %	203,4 %	253,7 %
Sitova erä valtuustoon nähdessä						

Hankinnat

Hallintosäännön mukaan hankintalain perusteella tehtävien hankintapäätösten tulee perustua talousarvioon, investointisuunnitelmaan tai hankintasuunnitelmaan. Lautakunnat vahvistavat käyttösuunnitelmien yhteydessä hankintasuunnitelmat. Kilpailutettavat pienhankinnat voivat olla kunnan toiminnan kannalta perushankintoja, jotka eivät ole erikseen mainittu talousarviossa, investointi- tai hankintasuunnitelmassa.

Hallintosäännön § 67 mukaiset valtuudet määrärahoissa ja hankinnoissa:

Hankinnan arvioitu arvo €, alv 0 %	Päätösmenettely	Hankintapäätös, valtuudet	Kilpailutus
enintään 6.000	vähäinen hankinta	suora tilaus/hyväksymismerkintä	Ei pakollinen
enintään 50.000	hankintapäätös	tulospaikan esihenkilö	Kilpailutus
enintään 100.000	hankintapäätös	tulosityksikön esihenkilö	Kilpailutus
enintään 200.000	hankintapäätös	palvelualuejohtaja, kunnanjohtaja, konsernipalvelujohtaja, kehitysjohtaja	Kilpailutus
yli 200.000	hankintapäätös	toimielin: lautakunta, kunnanhallitus	Kilpailutus

Laukaan kunnan hallintosäännön mukaan alle 6.000,00 euron hankintaan riittää tilaus/hyväksymismerkintä.

Yli 6.000,00 euron hankinnasta tulee tehdä jo viranhaltijapäätös.

Kynnysarvot hankinnan lajin mukaan:

Hankinnan laji	Arvo alv 0 %	Hankinta-tapa	Arvo alv 0 %	Hankinta-tapa	Arvo alv 0 %	Hankinta-tapa
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	enintään 60.000	Pienhankinta	yli 60.000-221.000	Kansallisen kynnysarvon ylittävä	yli 221.000	EU –kynnysarvon ylittävä
Rakennusurakat	enintään 150.000	Pienhankinta	yli 150.000-5.538.000	Kansallisen kynnysarvon ylittävä	yli 5.538.000	EU –kynnysarvon ylittävä
Muut erityiset palvelut (Liite E, kohdat 5-15)	enintään 300.000	Pienhankinta			yli 300.000	EU-kynnysarvon ylittävä
Sosiaali- ja terveyspalvelut (Liite E, kohdat 1-4)	enintään 400.000	Pienhankinta			yli 400.000	EU-kynnysarvon ylittävä

Kaikki kilpailutettavat hankinnat kilpailutetaan sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä, Cludia Kilpailutuksella.

Hankintojen kilpailutuksiin on varattava riittävästi aikaa. Alla suuntaa antava kilpailutusprosessin kesto päätöksentekoon ja lainvoimaisuuteen:

Pienhankinta

- Valmistelu 7-14 vrk (+mahdollinen markkinakartoitus, konsultin apu tms.)
- Tarjousaika 14-21 vrk (sis.kysymykset/vastaukset)
- Tarjousten käsittely 5 vrk
- Päätöksenteko: viranhaltija 200.000 saakka 22 vrk
- Kilpailutus päätöksentekoon ja lainvoimaisuuteen 48-62 vrk (n. 1,5 kk)

Kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta

- Valmistelu 7-14 vrk (+mahdollinen markkinakartoitus, konsultin apu tms.)
- Tarjousaika 14-21 vrk (sis.kysymykset/vastaukset)
- Tarjousten käsittely 5 vrk
- Päätöksenteko: viranhaltija 200.000 saakka tai toimitilin yli 200.000, 22-40 vrk
- Kilpailutus päätöksentekoon ja lainvoimaisuuteen 55-80 vrk (n. 2,5 kk)

EU kynnysarvon ylittävä hankinta

- Valmistelu 7-14 vrk (+mahdollinen markkinakartoitus, konsultin apu tms.)
- Tarjousaika 30-35 vrk (sis.kysymykset/vastaukset)
- Tarjousten käsittely 5 vrk
- Päätöksenteko: viranhaltija 200.000 saakka tai toimitilin yli 200.000, 22-40 vrk
- Kilpailutus päätöksentekoon ja lainvoimaisuuteen 64-94 vrk (n. 3 kk)

Kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalakia (1397/2016) tai erityisalojen hankintalakia (1398/2016) ja kunnan hankintaohjeita. Kynnysarvon ylittävissä eli pienhankinnoissa noudatetaan kunnan hankinta- ja pienhankintaohjeita. Hankintaohjeet ovat saatavissa intranetistä.

Markkinatietoisuus

Hankintoja suunniteltaessa olisi suotavaa selvittää markkinoilla olevia toimittajia, alan kehitystä ja päivittää hankinnan toimintatapoja. Ennen kilpailutusta voidaan suorittaa markkinakartoitusta ja jopa lähettää tarjouspyyntöluonnoksia esiluettavaksi ja kommentoitaviksi alan toimittajille (tekninen vuoropuhelu). Markkinakartoitusta voidaan toteuttaa vapaalla dialogilla toimittajien kanssa, julkaisemalla tietopyyntö, esittelytilaisuuksin, tiedotustilaisuuksin, omaehtoisella markkinoiden kartoituksella tai muiden kokemusten hyödyntämisellä.

Kestävät ja vastuulliset hankinnat sekä mahdolliset hankintalain muutokset

Tulevaisuuden hankintojen kilpailutuksiin on sisällytettävä kestävän ja vastuullisen hankinnan vaatimuksia ja periaatteita. Näitä voivat olla esim. hiilijalanjäljen laskentaa, energiatehokkuutta, materiaalivalintoja, kierrätettyä, elinkaarta, sertifikaatteja, ympäristömerkkiä, innovaatioita ja toimittajan vastuullista toimintaa.

Nykyisen hallitusohjelman tavoitteena on lisätä tehokkuutta julkisissa hankinnoissa sekä lisätä yritysten edellytyksiä osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin.

Hallitusohjelman mukaan hankintalaki uudistetaan mm. siten, että hankintalakiin asetetaan lähtökohtainen velvoite kilpailutuksen uusimiseen, jos kilpailutuksessa on vain yksi tarjoaja.

Sidosyksikköjä koskevan sääntelyn kehittämisestä todetaan mm. että hallitus parantaa julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa in house-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina.

Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että suorahankinnan ja pakollisen sopimusmuutosilmoituksen ilmoittamatta jättäminen sanktioidaan.

Yhteishankinnat ja sidosyksikköhankeinnat

Hankintoja voi myös tehdä liittymällä HANSELin yhteishankintoihin. HANSEL kilpailuttaa hankintoja kunnan puolesta ja laatii sopimukset.

Myös Sarastia tarjoaa palveluitaan yhteishankintojen toteuttamiseen.

Riippuen hankinnan arvioidusta arvosta on liittymispäätökset yhteishankintoihin tehtävä hallintosäännön euro-määraisten raja-arvojen mukaisesti joko viranhaltijoiden toimesta tai toimielimen asian käsittelyn kautta.

Laukaan kunnalla on joitain omistussuosuuksia in house –yhtiöissä. Näin ollen Laukaan kunta voi tilata suoraan tällaiselta tuotteita tai palveluita ilman kilpailutusta. Nykyinen hallitus kaavailee rajoitteita näiltä sidosyksiköiltä tehtäviin hankintoihin etenkin omistussuosuuksien suhteessa.

Hankintojen suunnittelun uusi työkalu

Kunnassa on käytössä hankintojen suunnitteluun työkalu, Cloudia Suunnittelu (Planning). Työkalun kautta voidaan tehdä hankintaehdotuksia hankinnan suunnitteluun ja julkaisuun. Hankintaehdotukset tehdään intranetistä löytyvän linkin kautta. Hankintaehdotuksia työstetään ehdottajan ja hankintaosaajien yhteistyössä. Hankintaehdotuksesta muotoutuu hankintasuunnitelma, joka julkaistaan julkisessa hankintakalenteri.fi –palvelussa. Palvelun kautta voivat yrittäjät seurata ja saada tietoa tulevista kilpailutuksista. Hankintaehdotuksen käyttöönottokoulutuksia järjestetään yksiköittäin.

Mikäli hankinnoista ei ole tehty hankintaehdotusta tai hankintasuunnitelmaa Cloudia Suunnittelussa, tulee viimeistään talousarvion laadinnan yhteydessä suunnitella vuonna 2024 kilpailutukseen tulevat hankinnat.

Ajantasaiset hankintaehdotukset tulisi olla Cloudian Suunnittelu -järjestelmässä ja julkaistuina hyvissä ennen varsinaista kilpailutusta.

Kilpailutuksista tiedottaminen

Laukaan kunta on järjestänyt viime vuosina yleisen ja avoimen hankintafoorumin. Hankintafoorumi on ollut avoin tilaisuus, jossa esitellään tulevia kilpailutuksia. Osallistujamäärän ollessa pienehkö, tulemme informoimaan hankintoja erilaisella konseptilla esim. jalkautumalla yrittäjille suunnattuihin muihin tilaisuuksiin.

Sopimukset

Suuri osa kunnan toiminnoista perustuu sopimuksiin. Tästä syystä sopimukset vaikuttavat suuresti myös kunnan talousarvioon, joten sopimusten hallinta ja taloudellinen seuranta ovat hyvin tärkeitä. Sopimukset laaditaan ja tallennetaan Dynastyn asianshallintajärjestelmään.

Voimassa olevista sopimuksista pyritään pitämään ajan tasalla olevaa listaa koko organisaation hyödynnettäviksi.

Hankintaopas tilaajille ja tarjoajille

Tavoitteena on laatia yhtenäiset ohjeet hankintojen kilpailutuksiin tilaajille sekä hankintaopas tarjoajille.

Tarjoajille laadittava opas tullaan laatimaan yhteistyössä tarjoajien ja yrittäjien kanssa.

Talousarvion kustannuspaikat vs. palveluluokat

Talousarvio on sitova tulosityksiköittäin toimintakatteen osalta. Tulosityksikköjen sisällä talousarviota seurataan kustannuspaikoittain. Tarkasta talousarvion laadinnan yhteydessä, että kustannuspaikkarakenne on mahdollisimman tiivis ja tarkoituksenmukainen.

- Jos samalle palveluluokalle kirjattavia kustannuksia ei ole esimerkiksi sisäisen laskennan tai kustannuspaikalla käytettävän eri palveluluokan takia seurata usealla kustannuspaikalla, yhdistä kustannuspaikat.
- Kustannuspaikkoja suunniteltaessa pyritään siihen, että yhdellä kustannuspaikalla käytetään yhtä palveluluokkaa.
- Ilmoita myös päättyneet kustannuspaikat salla.pakarinen@laukaa.fi.

Kilpailullisen toiminnan eriyttäminen

Kunnat harjoittavat pääosin verovarain rahoitettua lakisääteistä toimintaa. Verovarhoin rahoitettu lakisääteinen toiminta ja kilpailullinen toiminta eivät saa sekoittua toisiinsa, vaan kilpailullista toimintaa tulee pystyä seuraamaan erillisenä kokonaisuutena. Tämän vuoksi julkisyhteisön tai sen määräysvaltaan kuuluvan yksikön tulee eriyttää kirjanpito, kun se harjoittaa sekä markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, että muuta toimintaa. Säännöksen soveltamisen kannalta keskeistä on tunnistaa julkisyhteisön kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava taloudellinen toiminta. Markkinoilla tapahtuvasta toiminnasta on pidettävä erillistä kirjanpitoa eli toiminnalla on oltava oma kustannuspaikka.

Kilpailullisen toiminnan eriyttäminen tuo julkisyhteisöjen markkinoilla harjoitettuun toimintaan läpinäkyvyyttä, luo edellytyksiä markkinaperusteisen hinnoittelun varmistamiseen, ehkäisee julkisten varojen päätymistä markkinoilla tapahtuvaan toimintaan ja turvaa tassapuolisia kilpailuedellytyksiä.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet käyvät läpi, onko kaikki palvelualueen toiminta lakisääteistä verovarain rahoitettua toimintaa, vai onko palvelualueilla kilpailullista toimintaa. Kilpailullisen toiminnan tunnistamiseksi pohditaan:

- Onko harjoitettu toiminta taloudellista
 - Toimiiko julkisyhteisö samoilla markkinoilla yksityisten yritysten kanssa kilpailutilanteessa, jossa kilpailu voisi vääristyä
-

Jos todetaan, että palvelualueella on kilpailullista toimintaa, tulee toiminnalla olla omat kustannuspaikat vuoden 2026 toiminnan seurantaan ja raportointia varten. Kilpailullisen toiminnan tulot ja menot kirjataan erilliselle kustannuspaikalle. Vuoden loputtua toiminnasta laaditaan eriytetty tuloslaskelma yhdessä taloushallinnon henkilöstön kanssa.

Tällä hetkellä kunnassa on eriytetty yksityisille päiväkodeille myytävät ruokapalvelut.

Lisätietoa löytyy: <https://www.kkv.fi/kilpailuasiat/kilpailuneutraliteetti/kirjanpidon-eriyttaminen/>

Kuvaus käytänteistä

Lautakuntien talousarvioesityksiä varten on laadittu mallipohja. Tyhjä mallipohja löytyy P-asemalta TA 2026 kansioista. Lautakuntien valmiit talousarvioesityksen tallennetaan palvelualueen nimellä 30.9.2025 mennessä P/Taloushallinto/TALOUSARVIOT/TA 2026.

Talousarviossa käytetään fonttia Calibri, koko 11. Euromääräiset luvut esitetään muodossa 100.000 euroa tai 0,1 miljoonaa euroa (eli ei 100 000 €, 100t€, 0,1 m€ jne.). Pistettä käytetään tuhat –erottimena, ja käytetään ilmaisua ”euroa” tai ”miljoonaa euroa”. Talousarviossa pyritään välttämään lyhenteitä, jolloin kirjoitusasu pysyy yhtenäisenä ja ymmärrettävyyttä parane.

Talousarvion menot, tulot ja kate ilmaistaan taulukossa. Vältetään tarkkojen euromääräisten lukujen ilmaisua talousarvion kuvailevissa teksteissä, sillä talousarvion luvut saattavat muuttua talousarvioprosessin aikana.

Lisäksi talousarvioluvut tulee tallentaa ProEconomica Premium-taloudenohjausjärjestelmään kustannuspaikoittain ja tileittäin. Luvut tallennetaan kymmenen euron tarkkuudella arvonlisäverottomin hinnoin.

Sisäiset erät (tilit 4342, 4411, 4861)) sekä poistot (tilit 7100-7210) tallennetaan ProEconomica Premiumiin taloushallinnossa. Tallennettuja lukuja ei saa muuttaa. Pienehköt sisäiset erät, joita ei voida täsmäyttää myyjän ja ostajan välillä budjetoidaan ulkoiselle tilille.

Käyttösuunnitelmat tulee vahvistaa tammikuun 2026 loppuun mennessä.